

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

PROGRAM NAUCZANIA
KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH

MED.03.3. Rozpoznawanie problemów opiekuńczych w opiece nad osobą chorą i niesamodzielną
w zakresie z kwalifikacji

MED.03. Świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych osobie chorej i niesamodzielnej
wyodrębnionego w zawodzie

OPIEKUN MEDYCZNY (symbol cyfrowy zawodu 532102)

Branża: opieki zdrowotnej (MED)

Autorzy:

dr nauk medycznych Krystyna Frydrysiak

dr nauk medycznych Bogusława Łopacińska

mgr Izabela Łuchniak (ewaluacja)

Recenzenci:

Recenzent 1-nauczyciel konsultant w zakresie kształcenia zawodowego Mgr Elżbieta Małek

Recenzent 2-przedstawiciel pracodawców właściwy dla danego zawodu Mgr Beata Wojciechowska

Ekspert: mgr pielęgniarstwa Marta Polanowska

Program opracowany we współpracy podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego wskazanego we wniosku o powierzenie grantu na opracowanie modelowego kwalifikacyjnego kursu zawodowego (KKZ): Domem Pomocy Społecznej w Łodzi przy ul. Narutowicza 114 oraz Europejskim Centrum Opieki Medycznej i Pomocy Rodzinie „CARE” w Zgierzu.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Oś priorytetowa II

Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie

Konkurs nr POWR.02.14.00-IP.02-00-003/19

Opracowanie modelowych programów kwalifikacyjnych kursów zawodowych (kkz)

Spis treści

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH MED.03.3. Rozpoznawanie problemów opiekuńczych w opiece nad osobą chorą i niesamodzielną

1. Wprowadzenie	5
1.1. Charakterystyka kursu umiejętności zawodowych MED.03.3. Rozpoznawanie problemów opiekuńczych w opiece nad osobą chorą i niesamodzielną kwalifikacji MED.03. Świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych osobie chorej i niesamodzielnej wyodrębnionej w zawodzie opiekun medyczny (symbol cyfrowy zawodu 532102)	5
1.2 Program ma strukturę przedmiotową.	5
1.3 Charakterystyka programu	5
1.4 Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych	7
1.5 Wymagania wstępne dla uczestników i słuchaczy – na podstawie aktów prawnych	7
1.6 Odniesienie do rynku pracy	8
2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych	10
2.1. Pogrupowane efekty kształcenia - tabela 7 i 8 stanowią załącznik do programu	10
2.2. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne z uwzględnieniem efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji – tabela 9 stanowi załącznik do programu.	10
2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych	10
3. Cele kształcenia KUZ	10
4. Programy poszczególnych zajęć	10
4.1. Program nauczania dla przedmiotu Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	10
4.1.1 Cele ogólne przedmiotu	10
4.1.2 Cele operacyjne przedmiotu	11
4.1.3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	11
4.1.4 Procedury osiągania celów kształcenia	15
4.1.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	16
4.2. Program nauczania dla przedmiotu Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii	17
4.2.1 Cele ogólne przedmiotu	17

4.2.2 Cele operacyjne przedmiotu	17
4.2.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	18
4.2.4 Procedury osiągania celów kształcenia	22
4.2.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	23
5. Ewaluacja programu KUZ	24
6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	28
6.1. Wykaz literatury	28
6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	29
7. Sposób i forma zaliczenia kursu	30
8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć	30
Załączniki	37
Tabela Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów	37
Tabela Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia i nadawanie nazw tym zajęciom	42
Tabela Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne	44

1. Wprowadzenie

1.1. Charakterystyka kursu umiejętności zawodowych MED.03.3. Rozpoznawanie problemów opiekuńczych w opiece nad osobą chorą i niesamodzielną kwalifikacji MED.03. Świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych osobie chorej i niesamodzielnej wyodrębnionej w zawodzie opiekun medyczny (symbol cyfrowy zawodu 532102)

Kurs umiejętności zawodowych jest jedną z form kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych. Szczegółowe warunki organizacji kursów umiejętności zawodowych i akredytacji ośrodków określa ustawa Prawo oświatowe oraz rozporządzenie w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.

Program nauczania realizowany na kursie umiejętności zawodowych w zakresie kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie szkolnictwa branżowego, zawiera ogólne cele i zadania kształcenia zawodowego, cele kształcenia, efekty kształcenia i kryteria weryfikacji tych efektów, warunki realizacji kształcenia w zawodzie, w którym została wyodrębniona dana kwalifikacja, minimalną liczbę godzin kształcenia w zawodzie w ramach danej jednostki efektów kształcenia.

Program jest zgodny z zapisami podstawy programowej dla zawodu opiekun medycznych 2019 r.

Kurs umiejętności zawodowych może być prowadzony przez:

1. publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, z wyjątkiem szkół artystycznych - w zakresie zawodów, w których kształcą, oraz w zakresie innych zawodów przypisanych do branż, do których należą zawody, w których kształci szkoła;
2. publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego.

Kurs umiejętności zawodowych kończy się zaliczeniem w formie ustalonej przez podmiot prowadzący kurs.

Osoba podejmująca kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym posiadająca zaświadczenie o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych, jest zwalniana, na swój wniosek złożony podmiotowi prowadzącemu kwalifikacyjny kurs zawodowy, z zajęć dotyczących efektów kształcenia zrealizowanych na kursie umiejętności zawodowych.

1.2 Program ma strukturę przedmiotową.

1.3 Charakterystyka programu

W programie podzielono efekty kształcenia na kluczowe dla zawodu, ważne i pomocnicze, każdemu efektowi przypisano liczbę godzin przeznaczoną na kształcenie (tabela 1). Każdy efekt kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji został przypisany do przedmiotu.

W każdym przedmiocie wskazano liczbę godzin przeznaczoną na kształcenie teoretyczne i praktyczne.

Plan nauczania przedstawiono w tabeli 4.

Minimalna liczba godzin kształcenia na kwalifikacyjnym kursie zawodowym jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia zawodowego w danej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego, z tym że w przypadku kwalifikacyjnego kursu

zawodowego prowadzonego w formie zaocznej – minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego nie może być mniejsza niż 65% minimalnej liczby godzin kształcenia zawodowego w danej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego.

Dla jednostki efektów MED.03.3. minimalna liczba godzin na kursie umiejętności zawodowych jest równa 96. Program przygotowano dla formy dziennej. Przewidywana długość cyklu kształcenia 2 miesiące. Rozpoczęcie kursu możliwe jest w dowolnym terminie.

Programy poszczególnych przedmiotów składają się z następujących elementów:

- Cele ogólne przedmiotu, cele szczegółowe przedmiotu,
- działy programowe podzielone na tematy jednostek metodycznych wraz z przypisanymi im wymaganiami programowymi,
- propozycje metod nauczania,
- obudowa dydaktyczna,
- warunki realizacji,
- proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika,
- opis ewaluacji kursu,
- wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych,
- wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych,
- sposób i forma zaliczenia kursu,

Tematy, które mogą być realizowane z użyciem metod i technik kształcenia na odległość oznaczono w programie ikoną

W podstawie programowej kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego zapisano, że „Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów”. W programie wskazano jednak, w ramach których przedmiotów nauczyciele powinni szczególną uwagę poświęcić na rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów. Dotyczy to przede wszystkim zajęć o charakterze warsztatowym, przygotowywania projektów czy studiów przypadku. Przyczynami takiego podejścia było:

- podkreślenie kompetencji szczególnie ważnych dla zawodu
- wsparcie nauczycieli w planowaniu procesu kształcenia zawodowego w taki sposób, by pozwalał na rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów

- rekomendacje z badań nad lukami kompetencyjnymi kandydatów na pracowników oraz oczekiwań pracodawców wskazujące od wielu lat, że najbardziej pracownikom brakuje kompetencji miękkich (wśród nich te, które zapisane są w efektach kształcenia „Kompetencje personalne i społeczne” oraz „Organizacja pracy małych zespołów”

Kursy umiejętności zawodowych zostały ułożone według kolejności realizacji. Ich realizacja stanowi pełny zakres kwalifikacji **MED.03. Świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych osobie chorej i niesamodzielnej** wyodrębnionej w zawodzie opiekun medyczny (symbol cyfrowy zawodu 532102). Kurs MED.03.2 oraz kurs MED.03.3 umożliwia nabycie podstawowej wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i rozpoznawania problemów opiekuńczych osoby chorej i niesamodzielnej. Kurs MED.03.4 oraz kurs MED.03.5 umożliwia nabycie podstawowych umiejętności w zakresie planowania, organizowania i wykonywania czynności higienicznych i pielęgnacyjnych wobec osoby chorej i niesamodzielnej. Warunkiem przystąpienia słuchacza do realizacji kursu umiejętności zawodowych MED.03.6 jest posiadanie wiedzy i umiejętności z zakresu kursów MED.03.2, MED.03.3, MED.03.4, MED.03.5.

1.4 Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych

Celem kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego, także na kursie umiejętności zawodowych, jest przygotowanie uczących się do wykonywania pracy zawodowej i aktywnego funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy.

Zadania organizatora kursu umiejętności zawodowych są uwarunkowane zmianami zachodzącymi w otoczeniu gospodarczo-społecznym, na które wpływają w szczególności: nowe techniki i technologie, idea gospodarki opartej na wiedzy, globalizacja procesów gospodarczych i społecznych, rosnący udział handlu międzynarodowego, mobilność geograficzna i zawodowa, a także wzrost oczekiwań pracodawców w zakresie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników.

Organizator kursu umiejętności zawodowych powinien realizować kształcenie zawodowe w oparciu o współpracę z pracodawcami, a praktyczna nauka zawodu powinna odbywać się w jak największym wymiarze w rzeczywistych warunkach pracy u pracodawców, w centrach kształcenia zawodowego, pracowniach szkolnych i placówkach kształcenia ustawicznego.

W procesie kształcenia zawodowego ważne jest integrowanie i korelowanie kształcenia ogólnego i zawodowego, w tym doskonalenie kompetencji kluczowych nabytych w procesie kształcenia ogólnego, z uwzględnieniem niższych etapów edukacyjnych.

W procesie kształcenia zawodowego są podejmowane działania wspomagające rozwój każdego uczącego się, stosownie do jego potrzeb i możliwości, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych ścieżek edukacji i kariery, możliwości podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz zapobiegania przedwczesnemu kończeniu nauki.

1.5 Wymagania wstępne dla uczestników i słuchaczy – na podstawie aktów prawnych

Słuchaczami kursu mogą zostać osoby dorosłe, (które ukończyły 18 lat):

- absolwenci wszystkich typów szkół - szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół ponadpodstawowych, szkół policealnych – zainteresowani zdobywaniem kwalifikacji zawodowych,
- studenci i absolwenci studiów wyższych, którzy chcą poszerzyć/zmienić posiadane kwalifikacje zawodowe,

- osoby dorosłe, pracujące w danym zawodzie, chcące nabyć lub zaktualizować wiedzę i umiejętności zawodowe wymagane przez pracodawcę,
- aktualni słuchacze liceów ogólnokształcących dla dorosłych, którzy znajdą czas na równoległe zdobywanie kwalifikacji zawodowych.

Kandydat na słuchacza KUZ musi przedstawić zaświadczenie lekarskie zawierające orzeczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia praktycznej nauki zawodu.

Nie ma formalnych przeciwwskazań wykonywania zawodu opiekuna medycznego. Jednak, analiza efektów kształcenia zapisanych w PPKZ, ofert pracy oraz doświadczenia pracowników domów pomocy społecznej pokazują, że osoba kształcąca się w zawodzie opiekuna medycznego powinna posiadać stan zdrowia umożliwiający opiekę nad osobą chorą i niepełnosprawną oraz prezentować empatię, wyrozumiałość i cierpliwość w kontaktach z innymi, umiejętność określania swoich potrzeb i oczekiwań oraz samokontroli własnych emocji.

1.6 Odniesienie do rynku pracy

Opiekun medyczny to obecnie jeden z najbardziej poszukiwanych zawodów. Jedną z najważniejszych tego przyczyn jest gwałtownie postępujące starzenie się społeczeństwa. Kolejnym powodem jest współczesny model rodziny, w tym dbałość o rozwój kariery zawodowej dzieci osób starszych, a co za tym idzie wielość obowiązków i brak czasu na zapewnienie opieki rodzicom bądź dziadkom.

Opiekunem medycznym mogą być zarówno kobiety jak i mężczyźni.

Opiekunowie medyczni mają sporo możliwości pracy, zarówno w kraju, jak i za granicą. Mogą pracować w szpitalach, **domach pomocy społecznej**, w domach samopomocy, w hospicjach i w placówkach opieki paliatywnej. Często znajdują także zatrudnienie w prywatnych domach jako opiekunowie stali lub zatrudnieni na godziny.

Informacje o zapotrzebowaniu na opiekunów medycznych można znaleźć m.in. na stronie internetowej Barometru zawodów. Zakwalifikowano tam zawód *opiekun medyczny* do grupy zawodów *opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej*.

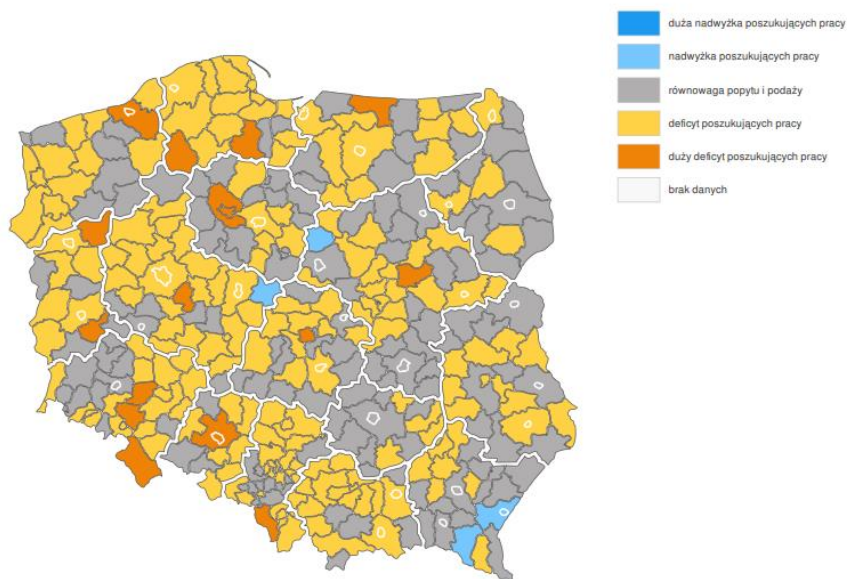
Jak widać na poniższych mapkach w większości powiatów jest bardzo duże lub duże zapotrzebowanie na przedstawicieli tej grupy zawodów. Tylko w nielicznych powiatach jest nadwyżka poszukujących pracy.

Rysunek 1

Prognoza na 2019, Polska

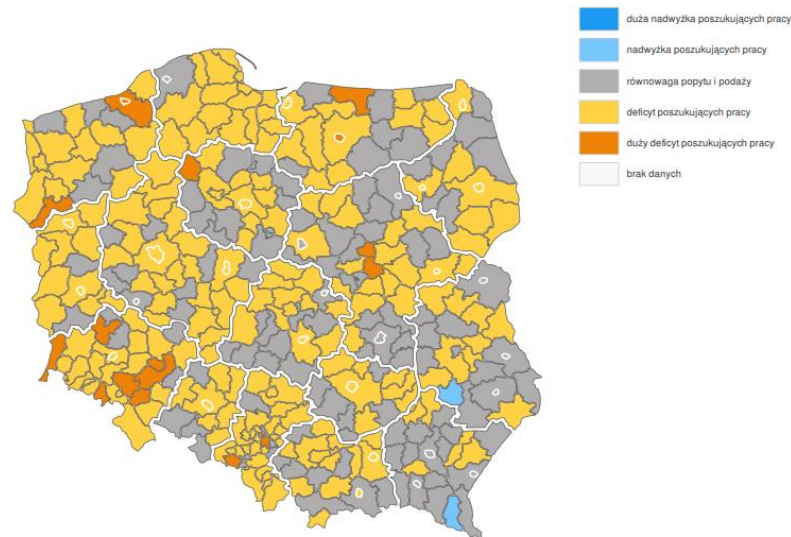
Relacja między dostępnymi pracownikami a potrzebami pracodawców - opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej

Rysunek 2

Prognoza na 2020, Polska

Relacja między dostępnymi pracownikami a potrzebami pracodawców - opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej

Z „Prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego” ze stycznia 2021 wynika, że zapotrzebowanie na opiekunów medycznych jest umiarkowane we wszystkich województwach, w woj. opolskim to zapotrzebowanie jest istotne.

2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

2.1. Pogrupowane efekty kształcenia - tabela 7 i 8 stanowią załącznik do programu

2.2. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne z uwzględnieniem efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji – tabela 9 stanowi załącznik do programu.

2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych

Tabela 1 Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

Nazwa zajęć	Liczba godzin	Uwagi o realizacji
Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	66	Kształcenie teoretyczne
Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii	30	Kształcenie teoretyczne
Łączna liczba godzin zajęć	96	

3. Cele kształcenia KUZ

Absolwent kursu umiejętności zawodowych powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- 1) rozpoznawania problemów osoby chorej i niesamodzielnej w różnym stopniu zaawansowania choroby i w różnym wieku;
- 2) komunikowania się podczas opieki nad osobą chorą i niesamodzielną.

4. Programy poszczególnych zajęć

4.1. Program nauczania dla przedmiotu Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną

4.1.1 Cele ogólne przedmiotu

- nabycie umiejętności rozpoznawania możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoopieki,
- nabycie umiejętności planowania opieki nad pacjentem,
- poznanie metod zapobiegania następstwom niesamodzielnosci w zakresie zaspokajania potrzeb życiowych,
- nabycie umiejętności prowadzenia dokumentacji w zakresie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej,

- rozpoznawanie problemów osoby chorej i niesamodzielnej.

4.1.2 Cele operacyjne przedmiotu

- scharakteryzować koncepcje pielęgnowania w aspekcie zadań zawodowych opiekuna medycznego,
- opisać metody gromadzenia danych o podopiecznym, niezbędne do zaplanowania działań opiekuńczych i pielęgnacyjnych,
- określić pomiary parametrów życiowych, antropometrycznych oraz obliczyć BMI wykorzystując właściwe techniki i sprzęt,
- ocenić stan pacjenta/podopiecznego w celu ustalenia możliwości w zakresie samoobsługi oraz planowania działań opiekuńczych,
- zaplanować działania opiekuńcze i pielęgnacyjne z uwzględnieniem oceny stanu osoby chorej i niesamodzielnej,
- scharakteryzować potrzeby biologiczne i psychospołeczne człowieka zależnie od fazy życia i stanu zdrowia,
- określić problemy i potrzeby osoby chorej i niesamodzielnej,
- scharakteryzować metody zapobiegania następstwom niesamodzielności w zakresie zaspokajania potrzeby odżywiania, wydalania, czystości,
- scharakteryzować metody zapobiegania następstwom braku mobilności, stosując metody adekwatne do określonych u chorego deficytów,
- określić metody przemieszczania i układania chorego bezpiecznie, adekwatnie do stanu zdrowia oraz z wykorzystaniem różnych metod,
- opisać dokumentację pacjenta,
- określić dokumentowanie pomiarów, także z użyciem technik komputerowych,
- rozpoznać problemy funkcjonalne i potrzeby osoby chorej i niesamodzielnej na podstawie przeprowadzonych pomiarów,
- uzasadnić współpracę z innymi osobami w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej,
- wskazać konsekwencje niewłaściwego planowania pracy w zespole,
- uzasadnić nawiązanie współpracy z rodziną w rozpoznawaniu problemów osoby chorej i niesamodzielnej,
- dokonać samooceny własnych umiejętności zawodowych,
- doskonalić umiejętności zawodowe,
- pogłębiać nabytą wiedzę samodzielnie i systematycznie.

4.1.3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 2 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
Zadania opiekuna medycznego w rozpoznawaniu problemów osoby chorej i niesamodzielnej	1. Metody i techniki oceny stanu osoby chorej i niesamodzielnej 	4	MED.03.3.1 rozpoznaje problemy funkcjonalne oraz potrzeby biologiczne i psychospołeczne człowieka w poszczególnych fazach życia i stanach zdrowia (ek)	omawia metody, techniki i sprzęt do wykonania pomiarów wzrostu, masy ciała, tętna, ciśnienia tętniczego krwi, oddechu, temperatury ciała, obliczania wskaźnika Masy Ciała – Body Mass Index (BMI)
	2. Zastosowanie metod, technik oraz sprzętu do wykonania pomiarów parametrów życiowych oraz antropometrycznych 	6	MED.03.3.1 rozpoznaje problemy funkcjonalne oraz potrzeby biologiczne i psychospołeczne człowieka w poszczególnych fazach życia i stanach zdrowia (ek)	stosuje metody, techniki i sprzęt do wykonania: pomiarów antropometrycznych, pomiarów tętna, ciśnienia tętniczego, oddechu, temperatury ciała, obliczania wskaźnika Masy Ciała – Body Mass Index (BMI)
	3. Dokumentowanie wyników pomiarów. 	2	MED.03.3. 1 rozpoznaje problemy funkcjonalne oraz potrzeby biologiczne i psychospołeczne człowieka w poszczególnych fazach życia i stanach zdrowia (ek)	dokumentuje wykonanie pomiarów, także z użyciem podstawowych technik komputerowych
	4. Rozpoznawanie problemów funkcjonalnych i potrzeb biopsychospołecznych człowieka 	4	MED.03.3. 1 rozpoznaje problemy funkcjonalne oraz potrzeby biologiczne i psychospołeczne człowieka w poszczególnych fazach życia i stanach zdrowia (ek)	wykorzystuje wyniki badań i pomiarów do ustalania problemów funkcjonalnych i potrzeb biopsychospołecznych człowieka w poszczególnych fazach życia i stanu zdrowia

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
Współpraca opiekuna medycznego w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej	5. Współpraca opiekuna medycznego z innymi członkami zespołu terapeutycznego	6	MED.03.3. 2 współpracuje w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia osoby współpracujące w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej objaśnia potrzebę współpracy w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej nawiązuje współpracę ze współpracownikami podczas rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej
	6. Rola rodziny w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej	6	MED.03.3. 2 współpracuje w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia rolę rodziny w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej nawiązuje współpracę z rodziną podczas rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej
	7. Organizacja pracy małych zespołów		MED.03.9.1 planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań (ep)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki związane z procesami rozwoju grupy w kontekście pracy zespołowej uzasadnia celowość planowania pracy zespołu wskazuje konsekwencje niewłaściwego planowania pracy w zespole
			MED.03.9.3 kieruje wykonaniem przydzielonych zadań (ep)	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy skutecznego menedżera i lidera grupy opisuje zakres obowiązków kierownika zespołu stosuje strategie kierowania zespołem wykonującym przydzielone zadania zachęca członków zespołu do wykonywania zadań przyjmuje odpowiedzialność za podejmowane decyzje monitoruje działania zespołu zadaniowego

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
Zapobieganie następstwom niesamodzielności w zakresie zaspokajania potrzeb życiowych	8. Potrzeba odżywiania 	6	MED.03.3.3 charakteryzuje skutki niesamodzielności w zakresie zaspokajania potrzeb życiowych, w tym: a) odżywiania (ek)	wyjaśnia pojęcia: niedożywienie i odwodnienie oraz wymienia skutki tych stanów dla zdrowia i życia człowieka
	9. Potrzeba wydalania 	5	MED.03.3.3 charakteryzuje skutki niesamodzielności w zakresie zaspokajania potrzeb życiowych, w tym: b) kontroli mikcji i defekacji (ek)	wyjaśnia pojęcia, takie jak: mikcja i defekacja oraz wymienia skutki braku kontroli nad wydalaniem
	10. Potrzeba czystości 	5	MED.03.3.3 charakteryzuje skutki niesamodzielności w zakresie zaspokajania potrzeb życiowych, w tym: d) utrzymania higieny ciała (ek)	omawia skutki zaniedbań higienicznych
Rozpoznawanie możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoopieki	11. Następstwa braku mobilności 	8	MED.03.3.3 charakteryzuje skutki niesamodzielności w zakresie zaspokajania potrzeb życiowych, w tym: c) mobilności (ek)	opisuje skutki długotrwałego unieruchomienia
	12. Istota samoopieki 	4	MED.03.3.3.4 rozpoznaje możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoopieki (ek)	wyjaśnia istotę samoopieki oraz deficytu samoopieki

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
	13. Ocena stanu pacjenta/podopiecznego 	10	MED.03.3.4 rozpoznaje możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoopieki (ek)	<ul style="list-style-type: none"> opisuje skale służące do oceny zdolności wykonania prostych i złożonych czynności dnia codziennego i życiowych, w tym skale: Barthel, Katza, Lawtona omawia skalę Barthel i jej zastosowanie jako narzędzia do kwalifikowania osób chorych do opieki długoterminowej wykorzystuje wyniki oceny funkcjonalnej w celu ustalenia możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoobsługi zachęca osobę chorą i niesamodzielną do samoopieki, wskazując na jej zasoby biologiczne i psychiczne oraz znaczenie każdej aktywności w terapii i profilaktyce
	14. Kompetencje personalne i społeczne		MED.03.8.5.aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe	<ul style="list-style-type: none"> opisuje umiejętności i kompetencje niezbędne do wykonywania zawodu uzasadnia znaczenie kształcenia ustawicznego, aktualizowania wiedzy i umiejętności zawodowych dobiera formy doskonalenia zawodowego do swoich potrzeb i możliwości doskonali własną wiedzę i umiejętności zawodowe dzieli się wiedzą i własnym doświadczeniem z innymi

4.1.4 Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania: wykład, wykład problemowy, dyskusja dydaktyczna, studium przypadku, film dydaktyczny, ćwiczenia przedmiotowe, próba pracy w warunkach symulowanych, metody i techniki kształcenia na odległość..

Formy: zbiorowa, grupowa – w pracowni umiejętności grupy powinny liczyć 6 – 8 osób.

Metody i formy nauczania należy dostosować do indywidualnych potrzeb słuchacza.

Obudowa dydaktyczna:

Środki dydaktyczne:

1. prezentacje multimedialne, filmy dydaktyczne, aplikacje i programy komputerowe ukazujące zjawiska fizjopatologiczne, opisy przypadków , programy i aplikacje komputerowe do komunikacji zdalnej..

Podręczniki:

1. Opiekun medyczny. Podręcznik do nauki zawodu., praca zbiorowa, WSiP 2016
2. Podstawowe czynności medyczne i pielęgnacyjne , red. naukowa: Klimaszewska K., Baranowska A, Krajewska – Kułak E, Wydawnictwo Lekarskie PZWL. Warszawa 2017
3. Procedury pielęgniarские. Podręcznik dla studiów medycznych., red. naukowa: Kózka M., Płaszewska – Żywko Lucyna, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa, 2009
4. Rosińczuk J., Uchmanowicz I., Odleżyny - profilaktyka i leczenie., Wydawnictwo Continuo 2014
5. Rychlik A., Pawluczuk I., Czynności higieniczne, pielęgnacyjne i opiekuńcze., Wydawnictwo Edicon, Poznań 2020
6. Rychlik A., Pawluczuk I., Opiekun medyczny. Nowe umiejętności., Wydawnictwo Edicon, Poznań 2020
7. Szwałkiewicz E., Opiekun medyczny w praktyce., PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2019
8. Szwałkiewicz E., Talarska D., Wieczorowska-Tobis K., Opieka nad osobami przewlekle chorymi w wieku podeszłym i niesamodzielnymi, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2020
9. Umiejętności pielęgniarские Katalog check-list. Materiały ćwiczeniowe z podstaw pielęgniarstwa., red naukowa: Majda A., Ślusarska B., Zarzycka D., PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa, 2017

Portale i strony internetowe:

- mp.pl,
- niepełnosprawni.pl,

Warunki realizacji:

Zajęcia dydaktyczne wykładowe powinny odbywać się w sali wyposażonej w projektor multimedialny oraz stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu

Możliwość realizacji części zajęć w formie zdalnej z wykorzystaniem programów i aplikacji komputerowych kształcenia na odległość

4.1.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie opanowania przez słuchacza/uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone w oparciu o:

- ustne i pisemne sprawdziany wiadomości i umiejętności,
- testy dydaktyczne,
- obserwację zaangażowania słuchaczy podczas zajęć,
- obserwację reakcji werbalnych i pozawerbalnych słuchaczy

Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

4.2. Program nauczania dla przedmiotu Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii

4.2.1 Cele ogólne przedmiotu

- rozróżnienie podstawowych procesów społecznych i emocjonalnych człowieka,
- komunikowanie się efektywne z osobą chorą i niesamodzielną oraz jej rodziną w rozpoznawaniu problemów i potrzeb,
- stosowanie zasad komunikacji interpersonalnej,
- identyfikowanie psychospołecznych zagrożeń w środowisku pracy,

4.2.2 Cele operacyjne przedmiotu

- wymienić etapy psychofizyczne rozwoju człowieka,
- charakteryzować procesy emocjonalne i motywacyjne,
- różnicować procesy poznawcze,
- zaprezentować wzorzec osobowy opiekuna medycznego,
- identyfikować socjologię jako naukę społeczną,
- wyjaśnić wybrane zagadnienia z pedagogiki społecznej,
- omówić grupy społeczne i ich współdziałanie.
- uzasadnić potrzebę kontaktów społecznych osób niesamodzielnych i niepełnosprawnych,
- wymienić warunki sprzyjające efektywnemu komunikowaniu się w procesie terapeutycznym,
- opisać zasadę pierwszego kontaktu z osobą chorą lub niepełnosprawną,

- określić znaczenie sygnałów werbalnych i pozawerbalnych w komunikowaniu się,
- przeprowadzić wywiad z rodziną osoby chorej i niesamodzielną,
- identyfikować wyznaczniki sprawnej komunikacji,
- nawiązać przyjazne relacje z osobą chorą i niesamodzielną, jej rodziną i grupą społeczną,
- wykazać się empatią i asertywnością w procesie komunikowania się z osobą chorą i niesamodzielną, jej rodziną, grupą społeczną,
- scharakteryzować rodzaje zagrożeń w środowisku pracy,
- wdrażać procedury w razie stwierdzenia objawów występowania przemocy,
- podjąć działania dotyczące profilaktyki przemocy.

4.2.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
Człowiek jako istota społeczna	1. Wybrane zagadnienia z socjologii.		MED.03.8.7 współpracuje w zespole podczas realizacji zadań zawodowych (ew)	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy grupy społecznej, różne formy współpracy w grupie oraz czynniki związane z procesami rozwoju grupy
Komunikacja społeczna.	2. Znaczenie efektywnego komunikowania się z osobą chorą i niesamodzielną w rozpoznawaniu potrzeb i problemów 	10	MED.03.3.5 wyjaśnia znaczenie efektywnego komunikowania się z osobą chorą i niesamodzielną oraz jej rodziną w rozpoznawaniu potrzeb i problemów (ek)	<ul style="list-style-type: none"> - omawia relacje międzyludzkie i ich znaczenie - wymienia warunki sprzyjające efektywnemu komunikowaniu się w procesie terapeutycznym - opisuje zasadę pierwszego kontaktu - określa znaczenie sygnałów werbalnych i pozawerbalnych w komunikowaniu się z osobą chorą i niesamodzielną z zespołem otępiennym lub innymi zaburzeniami narządów zmysłów wzroku, słuchu lub mowy

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
	3. Komunikowanie się z osobą chorą i niesamodzielną 	14	MED.03.3.5 wyjaśnia znaczenie efektywnego komunikowania się z osobą chorą i niesamodzielną oraz jej rodziną w rozpoznawaniu potrzeb i problemów (ek)	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzi rozmowę z osobą chorą i niesamodzielną - przeprowadza wywiad z rodziną osoby chorej i niesamodzielnej
Psychospołeczne zagrożenia w środowisku pracy	4. Przemoc w środowisku pracy 	6	MED.03.3. 6 przestrzega zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy (ew)	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje procedury dotyczące postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy w miejscu pracy - wdraża procedury w razie stwierdzenia objawów występowania przemocy - podejmuje działania dotyczące profilaktyki przemocy
Kompetencje personalne i społeczne opiekuna medycznego	5. Zasady kultury osobistej i etyki zawodowej		MED.03.8. 1 przestrzega zasad kultury osobistej i etyki zawodowej(ew)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: etyka, etyka zawodowa, wartości moralne, hierarchia wartości, reguła, norma moralna, kodeks etyczny, kultura, kultura zachowania - omawia zasady kultury osobistej i etyki, w tym etyki zawodowej (w zawodach medycznych) - rozpoznaje przypadki naruszeń praw pacjenta i praw człowieka - wskazuje skutki nieprzestrzegania praw pacjenta - rozpoznaje zachowania etyczne i nieetyczne w życiu codziennym i zawodowym - stosuje zasady etykiety językowej, zasady kultury osobistej i ogólnie przyjęte normy zachowania w swoim środowisku - przestrzega zasad netykiety w komunikacji w sieci - przestrzega zasad związanych z ochroną własności intelektualnej i ochroną danych osobowych - dba o prestiż i wizerunek zawodu - respektuje zasady dotyczące przestrzegania tajemnicy związanej z wykonywanym zawodem i miejscem pracy

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
				<ul style="list-style-type: none"> - przestrzega zasady zaufania i poszanowania prywatności w wykonywaniu zadań zawodowych
	6. Kreatywność i otwartość na zmiany w realizacji zadań zawodowych		MED.03.8.2 wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany oraz konsekwencją w realizacji zadań zawodowych (ep)	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje analizy własnej kreatywności i otwartości na innowacyjność - wymienia techniki twórczego rozwiązania problemu - proponuje alternatywne, nowatorskie rozwiązania problemów - stosuje techniki twórczego myślenia podczas rozwiązywania problemu - opisuje źródła zmian organizacyjnych - działa w sytuacji zmiany warunków pracy, stanu podopiecznego, metod i technik wykonywania czynności, sprzętu, materiałów, środków stosowanych w realizacji zadań zawodowych, czynników pozazawodowych - wskazuje możliwości wprowadzania zmiany w realizacji zadań zawodowych - planuje i wykonuje działania pielęgnacyjno-opiekuńcze zgodnie z przyjętym planem i czasem - dokonuje analizy i oceny podejmowanych działań w kontekście jakości świadczonych usług
	7. Skutki podejmowanych działań		MED.03.8. 3 przewiduje skutki podejmowanych działań (ek)	<ul style="list-style-type: none"> - zarządza czasem pracy oraz zarządza sobą w czasie - analizuje sytuacje zawodowe w kontekście przestrzegania norm i procedur - rozpoznaje przypadki łamania norm i procedur oraz ocenia ich konsekwencje - wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe wydarzeń i zachowań - przewiduje skutki niewłaściwych działań na stanowisku pracy - dokonuje samooceny i wskazuje konsekwencje wynikające z popełnianych błędów - informuje współpracowników o istotnych problemach, których rozwiązanie wykracza poza jego kompetencje

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
	8. Stres w pracy opiekuna medycznego		MED.03.8.4 radzi sobie ze stresem (ew)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: stres, eustres, dystres, - omawia czynniki stresogenne - wymienia objawy stresu oraz konsekwencje długotrwałego pozostawania pod wpływem stresu - omawia objawy wypalenia zawodowego - wskazuje przyczyny sytuacji stresowych w pracy zawodowej - opisuje i stosuje techniki radzenia sobie z emocjami i stresem
	9. Aktualizacja wiedzy i doskonalenie umiejętności zawodowych		MED.03.8.5 aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje własne kompetencje i ustala cele oraz planuje dalszą ścieżkę rozwoju - analizuje swoje predyspozycje w zakresie samozatrudnienia
	10. Negocjacja warunków porozumień		MED.03.8.6 negocjuje warunki porozumień (ep)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: konflikt, negocjacje, mediacje i arbitraż - uzasadnia potrzebę rozwiązywania konfliktów - wymienia metody rozwiązywania konfliktów - uzasadnia potrzebę utrzymywania poprawnych relacji z odbiorcami usług i współpracownikami - określa czynniki ułatwiające i utrudniające negocjacje - rozpoznaje negocjacje: miękkie, twarde i rzeczowe - opisuje style prowadzenia negocjacji
	11. Współpraca opiekuna medycznego w zespole podczas realizacji zadań zawodowych		MED.03.8.7 współpracuje w zespole podczas realizacji zadań zawodowych (ew)	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia korzyści wynikające z pracy zespołowej oraz celowość planowania pracy zespołu - wymienia konsekwencje niewłaściwego planowania pracy w zespole - wskazuje aspekty właściwego doboru ról w zespole i określa swoją rolę w zespole - wymienia korzyści wynikające z właściwego zarządzania zespołem i określa osobiste predyspozycje do kierowania zespołem

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
	12. Zasady komunikacji interpersonalnej		MED.03.8.8 stosuje zasady komunikacji interpersonalnej	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje ogólne zasady komunikacji interpersonalnej - wypowiada się w sposób zrozumiały, jasny i swobodny, logicznie argumentuje - interpretuje mowę ciała w komunikacji - wykorzystuje pytania, parafrazę w komunikacji interpersonalnej - przestrzega zasady asertywności w komunikacji interpersonalnej - udziela informacji zwrotnej - przestrzega zasad etykiety językowej
Organizacja pracy małych zespołów	13. Organizacja pracy opiekuna medycznego		MED.03.9.2 dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań (ew)	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje kompetencje i umiejętności osób w zespole - przewiduje skutki niewłaściwego doboru osób do zadań - przydziela zadania, uwzględniając poziom umiejętności i kompetencje członków zespołu

4.2.4 Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania: wykład, wykład problemowy, dyskusja dydaktyczna, fokus, studium przypadku, film dydaktyczny, analiza dokumentów, ćwiczenia przedmiotowe, metody i techniki kształcenia na odległość.

Formy: zbiorowa, grupowa.

Metody i formy nauczania należy dostosować do indywidualnych potrzeb słuchacza

Obudowa dydaktyczna:

środki dydaktyczne: prezentacje multimedialne, filmy dydaktyczne, opisy przypadków, dokumenty i akty prawne, scenariusze zajęć edukacyjnych, programy i aplikacje komputerowe do komunikacji zdalnej

Podręczniki:

1. Adler R. B., Rosenfeld L. B., Proctor II R. F.: Relacje interpersonalne Proces porozumiewania się. Dom Wydawniczy „REBIS”, Poznań 2011
2. Degen U.: Sztuka nawiązywania pierwszego kontaktu. Gdańskie Wydawnictwo

3. Psychologiczne, Gdańsk 2007
4. Wojciszke B, Psychologia społeczna.Scholar 2020
5. Janowicz A., Krakowiak P., Paczkowska P., Sikora B, Sztuka komunikacji z osobami u kresu życia i ich opiekunami, Wydawnictwo Fundacja Hospicyjna, 2014.
6. Sęk H., Cieślak R., Wsparcie społeczne, stres i zdrowie, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2004.
7. Fanning P., McKay M., Davis M. : Sztuka skutecznego porozumiewania się. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2001
8. Hartley P. : Komunikowanie interpersonalne. „Astrum”, Wrocław 2006
9. Ogińska-Bulik N.: Stres zawodowy w zawodach usług społecznych: źródła –konsekwencje – zapobieganie, Centrum Doradztwa i Informacji Difin, Warszawa 2006
10. Profilaktyka psychospołecznych zagrożeń w miejscu pracy-od teorii do praktyki, pod redakcją Doroty Merecz. Instytut Medycyny Pracy, Print Extra, Łódź 2011

Portale i strony internetowe:

- <http://opiekunmedyczny.com.pl/>
- ROCZNIK OPIEKUNÓW MEDYCZNYCH
- Czasopisma i podręczniki wymagają aktualizacji przez nauczyciela

Warunki realizacji:

Zajęcia dydaktyczne powinny odbywać się w sali wyposażonej w projektor multimedialny oraz stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu i drukarką

Możliwość realizacji części zajęć w formie zdalnej z wykorzystaniem programów i aplikacji komputerowych kształcenia na odległość

4.2.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie opanowania przez słuchacza/uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone w oparciu o:

- ustne i pisemne sprawdziany wiadomości i umiejętności,
- testy dydaktyczne,
- obserwacja zaangażowania słuchaczy podczas wykonywania ćwiczeń,

W czasie obserwacji należy zwrócić uwagę na reakcje werbalne i pozawerbalne słuchaczy. W ocenie ćwiczeń należy uwzględnić zawartość merytoryczną ćwiczeń, ich poprawność, formy przedstawienia. Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

5. Ewaluacja programu KUZ

Tabela 4 Ewaluacja programu KUZ

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
1) rozpoznaje problemy funkcjonalne oraz potrzeby biologiczne i psychospołeczne człowieka w poszczególnych fazach życia i stanach zdrowia (ek)	1) omawia metody, techniki i sprzęt do wykonania pomiarów wzrostu, masy ciała, tętna, ciśnienia tętniczego krwi, oddechu, temperatury ciała, obliczania wskaźnika Masy Ciała – Body Mass Index (BMI) 2) stosuje metody, techniki i sprzęt do wykonania: pomiarów antropometrycznych, pomiarów tętna, ciśnienia tętniczego, oddechu, temperatury ciała, obliczania wskaźnika Masy Ciała – Body Mass Index (BMI) 3) dokumentuje wykonanie pomiarów, także z użyciem technik komputerowych 4) wykorzystuje wyniki badań i pomiarów do ustalania problemów funkcjonalnych i potrzeb biopsychospołecznych człowieka w poszczególnych fazach życia i stanu zdrowia	a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia): - odpowiedź ustna - test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień - przygotowanie prezentacji/referatu b) metody sumujące: - egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) - egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)	a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia
2) współpracuje w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej (ek)	1) wymienia osoby współpracujące w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej 2) objaśnia potrzebę współpracy w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej	a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia): - odpowiedź ustna - test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień - dyskusja	a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności

	<p>3) uzasadnia rolę rodziny w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej</p> <p>4) nawiązuje współpracę ze współpracownikami podczas rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej</p> <p>5) nawiązuje współpracę z rodziną podczas rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej</p>	<p>- przygotowanie prezentacji/referatu</p> <p>- sprawdzian praktyczny</p> <p>b) metody sumujące:</p> <p>- egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny)</p> <p>- egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)</p>	<p>b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia</p>
<p>3) charakteryzuje skutki niesamodzielności w zakresie zaspokajania potrzeb życiowych, w tym:</p> <p>a) odżywiania</p> <p>b) kontroli mikcji i defekacji</p> <p>c) mobilności</p> <p>d) utrzymania higieny ciała (ek)</p>	<p>1) wyjaśnia pojęcia: niedożywienie i odwodnienie oraz wymienia skutki tych stanów dla zdrowia i życia człowieka</p> <p>2) wyjaśnia pojęcia, takie jak: mikcja i defekacja oraz wymienia skutki braku kontroli nad wydalaniem</p> <p>3) opisuje skutki długotrwałego unieruchomienia</p> <p>4) omawia skutki zaniedbań higienicznych</p>	<p>a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <p>- odpowiedź ustna</p> <p>- test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień</p> <p>- przygotowanie prezentacji/referatu</p> <p>b) metody sumujące:</p> <p>- egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień)</p> <p>- egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)</p>	<p>a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p> <p>b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia</p>
<p>4) rozpoznaje możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoopieki (ek)</p>	<p>1) wyjaśnia istotę samoopieki oraz deficytu samoopieki</p> <p>2) opisuje skale służące do oceny zdolności wykonania prostych i złożonych czynności dnia codziennego i życiowych, w tym skale: Barthel, Katza, Lawtona</p> <p>3) omawia skalę Barthel i jej zastosowanie jako narzędzia do</p>	<p>a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <p>- odpowiedź ustna</p> <p>- test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień</p> <p>- dyskusja</p> <p>- sprawdzian praktyczny</p>	<p>a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p>

	<p>kwalifikowania osób chorych do opieki długoterminowej</p> <p>4) wykorzystuje wyniki oceny funkcjonalnej w celu ustalenia możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoobsługi</p> <p>5) zachęca osobę chorą i niesamodzielną do samoopieki, wskazując na jej zasoby biologiczne i psychiczne oraz znaczenie każdej aktywności w terapii i profilaktyce</p>	<p>b) metody sumujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) - egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna) 	<p>b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia</p>
<p>5) wyjaśnia znaczenie efektywnego komunikowania się z osobą chorą i niesamodzielną oraz jej rodziną w rozpoznawaniu potrzeb i problemów (ek)</p>	<p>1) omawia relacje międzyludzkie i ich znaczenie</p> <p>2) wymienia warunki sprzyjające efektywnemu komunikowaniu się w procesie terapeutycznym</p> <p>3) opisuje zasadę pierwszego kontaktu</p> <p>4) określa znaczenie sygnałów werbalnych i pozawerbalnych w komunikowaniu się z osobą chorą i niesamodzielną z zespołem otępiennym lub innymi zaburzeniami narządów zmysłów wzroku, słuchu lub mowy</p> <p>5) prowadzi rozmowę z osobą chorą i niesamodzielną</p> <p>6) przeprowadza wywiad z rodziną osoby chorej i niesamodzielnej</p>	<p>a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> - odpowiedź ustna - test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień - sprawdzian praktyczny <p>b) metody sumujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) - egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna) 	<p>a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p> <p>b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia</p>
<p>Kompetencje personalne i społeczne</p> <p>2) przestrzega zasad kultury osobistej i etyki zawodowej (ek)</p>	<p>1) wyjaśnia pojęcia: etyka, etyka zawodowa, wartości moralne, hierarchia wartości, reguła, norma moralna, kodeks etyczny, kultura, kultura zachowania</p> <p>2) omawia zasady kultury osobistej i etyki, w tym etyki zawodowej (w zawodach medycznych)</p>	<p>a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> - odpowiedź ustna - test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień - przygotowanie prezentacji/referatu 	<p>a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p>

	<p>3) rozpoznaje przypadki naruszeń praw pacjenta i praw człowieka</p> <p>4) wskazuje skutki nieprzestrzegania praw pacjenta</p> <p>5) rozpoznaje zachowania etyczne i nieetyczne w życiu codziennym i zawodowym</p> <p>6) stosuje zasady etykiety językowej, zasady kultury osobistej i ogólnie przyjęte normy zachowania w swoim środowisku</p> <p>7) przestrzega zasad netykiety w komunikacji w sieci</p> <p>8) przestrzega zasad związanych z ochroną własności intelektualnej i ochroną danych osobowych</p> <p>9) dba o prestiż i wizerunek zawodu</p> <p>10) respektuje zasady dotyczące przestrzegania tajemnicy związanej z wykonywanym zawodem i miejscem pracy</p> <p>11) przestrzega zasady zaufania i poszanowania prywatności w wykonywaniu zadań zawodowych</p>	<p>- dyskusja</p> <p>- sprawdzian praktyczny</p> <p>b) metody sumujące:</p> <p>- egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny)</p> <p>- egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)</p>	<p>b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia</p>
3) przewiduje skutki podejmowanych działań (ek)	<p>1) zarządza czasem pracy oraz zarządza sobą w czasie</p> <p>2) analizuje sytuacje zawodowe w kontekście przestrzegania norm i procedur</p> <p>3) rozpoznaje przypadki łamania norm i procedur oraz ocenia ich konsekwencje</p> <p>4) wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe wydarzeń i zachowań</p> <p>5) przewiduje skutki niewłaściwych działań na stanowisku pracy</p>	<p>a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <p>- odpowiedź ustna</p> <p>- test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień</p> <p>- dyskusja</p> <p>- sprawdzian praktyczny</p> <p>b) metody sumujące:</p>	<p>a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p> <p>b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia</p>

	6) dokonuje samooceny i wskazuje konsekwencje wynikające z popełnianych błędów 7) informuje współpracowników o istotnych problemach, których rozwiązanie wykracza poza jego kompetencje	- egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) - egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)	
5) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ek)	1) opisuje umiejętności i kompetencje niezbędne do wykonywania zawodu 2) uzasadnia znaczenie kształcenia ustawicznego, aktualizowania wiedzy i umiejętności zawodowych 3) analizuje własne kompetencje i ustala cele oraz planuje dalszą ścieżkę rozwoju 4) dobiera formy doskonalenia zawodowego do swoich potrzeb i możliwości 5) doskonali własną wiedzę i umiejętności zawodowe 6) dzieli się wiedzą i własnym doświadczeniem z innymi 7) analizuje swoje predyspozycje w zakresie samozatrudnienia	a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia): - odpowiedź ustna - test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień - przygotowanie prezentacji/referatu - dyskusja b) metody sumujące: - egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień) - egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)	a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia

6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

6.1. Wykaz literatury

1. Adler R. B., Rosenfeld L. B., Proctor II R. F.: Relacje interpersonalne Proces porozumiewania się. Dom Wydawniczy „REBIS”, Poznań 2011
2. Degen U.: Sztuka nawiązywania pierwszego kontaktu. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2007
3. Fanning P., McKay M., Davis M. : Sztuka skutecznego porozumiewania się. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2001
4. Hartley P. : Komunikowanie interpersonalne. „Astrum”, Wrocław 2006
5. Janowicz A., Krakowiak P., Paczkowska P., Sikora B, Sztuka komunikacji z osobami u kresu życia i ich opiekunami, Wydawnictwo Fundacja Hospicyjna, 2014.

6. Ogińska-Bulik N.: Stres zawodowy w zawodach usług społecznych: źródła – konsekwencje – zapobieganie, Centrum Doradztwa i Informacji Difin, Warszawa 2006
7. Opiekun medyczny. Podręcznik do nauki zawodu., praca zbiorowa, WSiP 2016
8. Podstawowe czynności medyczne i pielęgnacyjne , red. naukowa: Klimaszewska K., Baranowska A, Krajewska – Kułak E, Wydawnictwo Lekarskie PZWL. Warszawa 2017
9. Procedury pielęgniarstwa. Podręcznik dla studiów medycznych, red. naukowa: Kózka M., Płaszewska – Żywko Lucyna, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa, 2009
10. Profilaktyka psychospołecznych zagrożeń w miejscu pracy-od teorii do praktyki, pod redakcją Doroty Merecz. Instytut Medycyny Pracy, Print Extra, Łódź 2011
11. Rosińczuk J., Uchmanowicz I., Odleżyny - profilaktyka i leczenie., Wydawnictwo Continuo 2014
12. Rychlik A., Pawluczuk I., Czynności higieniczne, pielęgnacyjne i opiekuńcze., Wydawnictwo Edicon, Poznań 2020
13. Rychlik A., Pawluczuk I., Opiekun medyczny. Nowe umiejętności., Wydawnictwo Edicon, Poznań 2020
14. Sęk H., Cieślak R., Wsparcie społeczne, stres i zdrowie, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2004.
15. Szałkiewicz E., Talarska D., Wieczorowska-Tobis K., Opieka nad osobami przewlekle chorymi w wieku podeszłym i niesamodzielnymi, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2020
16. Szałkiewicz E., Opiekun medyczny w praktyce., PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2019
17. Umiejętności pielęgniarstwa Katalog check-list. Materiały ćwiczeniowe z podstaw pielęgniarstwa., red naukowa: Majda A., Ślusarska B., Zarzycka D., PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa, 2017
18. Wojciszke B, Psychologia społeczna. Scholar 2020

Czasopisma:

ROCZNIK OPIEKUNÓW MEDYCZNYCH

Strony internetowe:

- <http://opiekunmedyczny.com.pl/>
- niepełnosprawni.pl,
- mp.pl,

6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

Sala dydaktyczna wyposażona w projektor multimedialny oraz stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu i drukarką

Pracownia zabiegów pielęgnacyjnych i higienicznych wyposażona w apteczkę zaopatrzoną w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach udzielania pierwszej pomocy, fantomy pielęgnacyjne osoby dorosłej do nauki czynności higienicznych osoby dorosłej, fantom pielęgnacyjny geriatryczny, podnośnik pacjenta, łóżko ortopedyczne, wózek inwalidzki służący do transportowania pacjenta, zestaw drobnego sprzętu medycznego: ciśnieniomierz elektroniczny i sprężynowy, fonendoskop, termometr elektroniczny, zestaw do profilaktyki odleżynowej, zestaw wyposażenia sanitarnego i higienicznego, taki jak: dozownik na mydło, ręczniki, środek dezynfekcyjny, kosz i worki na odpady, łóżka szpitalne elektryczne z oprzyrządowaniem, szafki przyłóżkowe z regulowanym blatem, bieliznę pościelową i osobistą, parawany, taborety, pojemnik na brudną bieliznę, pojemniki na odpady, sprzęt do przemieszczania chorych, taki jak: chodziki, ślizgi, materace przeciwoleżynowe, udogodnienia dla chorych, sprzęt rehabilitacyjny i ortopedyczny, wyroby medyczne do pielęgnacji pacjenta leżącego, środki pielęgnacyjne, bańki bezogniowe, zestaw do zabiegów przeciwzapalnych, jałowe materiały opatrunkowe, stoliki zabiegowe, tace, termometry elektroniczne i paskowe, aparaty do mierzenia ciśnienia, środki dezynfekcyjne, zestaw wyposażenia prezentacyjnego i komunikacyjnego (komputer z oprogramowaniem biurowym podłączony do sieci lokalnej z dostępem do internetu, drukarka laserowa ze skanerem i kopiarką A4, projektor multimedialny, ekran projekcyjny, tablica szkolna biała suchościerna, telewizor, tablica interaktywna

z oprogramowaniem specjalistycznym

Środowisko naturalne pacjenta/podopiecznego

Dopuszcza się realizację części wybranych zagadnień w formie 'na odległość' przy pomocy dostępnych narzędzi pracy zdalnej np. platformę edukacyjną Moodle, Google Classroom, Zoom, MS Teams. W przypadku realizacji zajęć w formie zdalnej należy duży nacisk położyć na zastosowanie narzędzi umożliwiających kontakt bezpośredni ze słuchaczami w czasie synchronicznym za pomocą kamery i mikrofonu co umożliwi realizację wszystkich założonych celów edukacyjnych i osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się (w tym mówienie, wypowiadanie się). Warto skorzystać z zasobów dostępnych na stronie <https://epodreczniki.pl/a/e-materialy-do-jezyka-obcego-zawodowego/DDXFxFlqD>.

7. Sposób i forma zaliczenia kursu

Kurs MED.03.3 powinien zakończyć się egzaminem sprawdzającym wiedzę i umiejętności. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy należy sprawdzić z wykorzystaniem testu wielokrotnego wyboru z jedną prawidłową odpowiedzią. Sprawdzenie efektów kształcenia w zakresie umiejętności należy przeprowadzić w oparciu o studium przypadku, uwzględniając w ocenie poprawność rozpoznania stanu pacjenta/podopiecznego, planowanie działań pielęgnacyjno – opiekuńczych, dobór technik i sposobów rozwiązywania problemów pacjenta/podopiecznego.

8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć

Tabela 5 Tabela weryfikacji programu nauczania KUZ pod kątem zgodności z przepisami prawa oświatowego

Lp.	Program kursu umiejętności zawodowych uwzględnia	Zawartość opracowanego programu zajęć (Tak-T/Nie-N)
1	Cele kształcenia (zadania zawodowe)	T
2	Efekty kształcenia	T

3	Kryteria weryfikacji	T
4	Warunki realizacji kształcenia w kwalifikacji (lub niezbędne do realizacji danej jednostki efektów)	T
5	Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub jednostki efektów	T

Tabela 6 Tabela weryfikacji programu KUZ pod kątem kompletności efektów kształcenia

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
MED.03.3. Rozpoznawanie problemów opiekuńczych w opiece nad osobą chorą i niesamodzielną		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
1) rozpoznaje problemy funkcjonalne oraz potrzeby biologiczne i psychospołeczne człowieka w poszczególnych fazach życia i stanach zdrowia (ek)	1) omawia metody, techniki i sprzęt do wykonania pomiarów wzrostu, masy ciała, tętna, ciśnienia tętniczego krwi, oddechu, temperatury ciała, obliczania wskaźnika Masy Ciała – Body Mass Index (BMI) 2) stosuje metody, techniki i sprzęt do wykonania: pomiarów antropometrycznych, pomiarów tętna, ciśnienia tętniczego, oddechu, temperatury ciała, obliczania wskaźnika Masy Ciała – Body Mass Index (BMI) 3) dokumentuje wykonanie pomiarów, także z użyciem technik komputerowych 4) wykorzystuje wyniki badań i pomiarów do ustalania problemów funkcjonalnych i potrzeb biopsychospołecznych człowieka w poszczególnych fazach życia i stanu zdrowia	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną
2) współpracuje w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej (ek)	1) wymienia osoby współpracujące w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej 2) objaśnia potrzebę współpracy w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej 3) uzasadnia rolę rodziny w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej 4) nawiązuje współpracę ze współpracownikami podczas rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej 5) nawiązuje współpracę z rodziną podczas rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną
3) charakteryzuje skutki niesamodzielnosci w zakresie zaspokajania potrzeb życiowych, w tym: a) odżywiania	1) wyjaśnia pojęcia: niedożywienie i odwodnienie oraz wymienia skutki tych stanów dla zdrowia i życia człowieka 2) wyjaśnia pojęcia, takie jak: mikcja i defekacja oraz wymienia skutki braku kontroli nad wydalaniem	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
MED.03.3. Rozpoznawanie problemów opiekuńczych w opiece nad osobą chorą i niesamodzielną		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
b) kontroli mikcji i defekacji c) mobilności d) utrzymania higieny ciała (ek)	3) opisuje skutki długotrwałego unieruchomienia 4) omawia skutki zaniedbań higienicznych	
4) rozpoznaje możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoopieki (ek)	1) wyjaśnia istotę samoopieki oraz deficytu samoopieki 2) opisuje skale służące do oceny zdolności wykonania prostych i złożonych czynności dnia codziennego i życiowych, w tym skale: Barthel, Katza, Lawtona 3) omawia skalę Barthel i jej zastosowanie jako narzędzia do kwalifikowania osób chorych do opieki długoterminowej 4) wykorzystuje wyniki oceny funkcjonalnej w celu ustalenia możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoobsługi 5) zachęca osobę chorą i niesamodzielną do samoopieki, wskazując na jej zasoby biologiczne i psychiczne oraz znaczenie każdej aktywności w terapii i profilaktyce	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną
5) wyjaśnia znaczenie efektywnego komunikowania się z osobą chorą i niesamodzielną oraz jej rodziną w rozpoznawaniu potrzeb i problemów (ek)	1) omawia relacje międzyludzkie i ich znaczenie 2) wymienia warunki sprzyjające efektywnemu komunikowaniu się w procesie terapeutycznym 3) opisuje zasadę pierwszego kontaktu 4) określa znaczenie sygnałów werbalnych i pozawerbalnych w komunikowaniu się z osobą chorą i niesamodzielną z zespołem otępiennym lub innymi zaburzeniami narządów zmysłów wzroku, słuchu lub mowy 5) prowadzi rozmowę z osobą chorą i niesamodzielną 6) przeprowadza wywiad z rodziną osoby chorej i niesamodzielnej	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
6) przestrzega zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy (ew)	1) opisuje procedury dotyczące postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy w miejscu pracy 2) wdraża procedury w razie stwierdzenia objawów występowania przemocy 3) podejmuje działania dotyczące profilaktyki przemocy	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
Kompetencje personalne i społeczne		
1) przestrzega zasad x osobistej i etyki zawodowej (ek)	1) wyjaśnia pojęcia: etyka, etyka zawodowa, wartości moralne, hierarchia wartości, reguła, norma moralna, kodeks etyczny, kultura, kultura zachowania	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
MED.03.3. Rozpoznawanie problemów opiekuńczych w opiece nad osobą chorą i niesamodzielną		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
	2) omawia zasady kultury osobistej i etyki, w tym etyki zawodowej (w zawodach medycznych) 3) rozpoznaje przypadki naruszeń praw pacjenta i praw człowieka 4) wskazuje skutki nieprzestrzegania praw pacjenta 5) rozpoznaje zachowania etyczne i nieetyczne w życiu codziennym i zawodowym 6) stosuje zasady etykiety językowej, zasady kultury osobistej i ogólnie przyjęte normy zachowania w swoim środowisku 7) przestrzega zasad netykiety w komunikacji w sieci 8) przestrzega zasad związanych z ochroną własności intelektualnej i ochroną danych osobowych 9) dba o prestiż i wizerunek zawodu 10) respektuje zasady dotyczące przestrzegania tajemnicy związanej z wykonywanym zawodem i miejscem pracy 11) przestrzega zasady zaufania i poszanowania prywatności w wykonywaniu zadań zawodowych	
2) wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany oraz konsekwencją w realizacji zadań zawodowych (ep)	1) dokonuje analizy własnej kreatywności i otwartości na innowacyjność 2) wymienia techniki twórczego rozwiązania problemu 3) proponuje alternatywne, nowatorskie rozwiązania problemów 4) stosuje techniki twórczego myślenia podczas rozwiązywania problemu 5) opisuje źródła zmian organizacyjnych 6) działa w sytuacji zmiany warunków pracy, stanu podopiecznego, metod i technik wykonywania czynności, sprzętu, materiałów, środków stosowanych w realizacji zadań zawodowych, czynników pozazawodowych 7) wskazuje możliwości wprowadzania zmiany w realizacji zadań zawodowych 8) planuje i wykonuje działania pielęgnacyjno opiekuńcze zgodnie z przyjętym planem i czasem 9) dokonuje analizy i oceny podejmowanych działań w kontekście jakości świadczonych usług	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
MED.03.3. Rozpoznawanie problemów opiekuńczych w opiece nad osobą chorą i niesamodzielną		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
3) przewiduje skutki podejmowanych działań (ek)	1) zarządza czasem pracy oraz zarządza sobą w czasie 2) analizuje sytuacje zawodowe w kontekście przestrzegania norm i procedur 3) rozpoznaje przypadki łamania norm i procedur oraz ocenia ich konsekwencje 4) wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe wydarzeń i zachowań 5) przewiduje skutki niewłaściwych działań na stanowisku pracy 6) dokonuje samooceny i wskazuje konsekwencje wynikające z popełnianych błędów 7) informuje współpracowników o istotnych problemach, których rozwiązanie wykracza poza jego kompetencje	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
4) radzi sobie ze stresem (ew)	1) wyjaśnia pojęcia: stres, eustres, dystres 2) omawia czynniki stresogenne 3) wymienia objawy stresu oraz konsekwencje długotrwałego pozostawania pod wpływem stresu 4) omawia objawy wypalenia zawodowego 5) wskazuje przyczyny sytuacji stresowych w pracy zawodowej 6) opisuje i stosuje techniki radzenia sobie z emocjami i stresem	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
5) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ek)	1) opisuje umiejętności i kompetencje niezbędne do wykonywania zawodu 2) uzasadnia znaczenie kształcenia ustawicznego, aktualizowania wiedzy i umiejętności zawodowych 3) analizuje własne kompetencje i ustala cele oraz planuje dalszą ścieżkę rozwoju 4) dobiera formy doskonalenia zawodowego do swoich potrzeb i możliwości 5) doskonali własną wiedzę i umiejętności zawodowe 6) dzieli się wiedzą i własnym doświadczeniem z innymi 7) analizuje swoje predyspozycje w zakresie samozatrudnienia	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
6) negocjuje warunki porozumień (ep)	1) wyjaśnia pojęcia: konflikt, negocjacje, mediacje i arbitraż 2) uzasadnia potrzebę rozwiązywania konfliktów 3) wymienia metody rozwiązywania konfliktów 4) uzasadnia potrzebę utrzymywania poprawnych relacji z odbiorcami usług i współpracownikami 5) określa czynniki ułatwiające i utrudniające negocjacje	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
MED.03.3. Rozpoznawanie problemów opiekuńczych w opiece nad osobą chorą i niesamodzielną		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
	6) rozpoznaje negocjacje: miękkie, twarde i rzeczowe 7) opisuje style prowadzenia negocjacji	
7) współpracuje w zespole podczas realizacji zadań zawodowych (ew)	1) uzasadnia korzyści wynikające z pracy zespołowej oraz celowość planowania pracy zespołu 2) wymienia cechy grupy społecznej, różne formy współpracy w grupie oraz czynniki związane z procesami rozwoju grupy 3) wymienia konsekwencje niewłaściwego planowania pracy w zespole 4) wskazuje aspekty właściwego doboru ról w zespole i określa swoją rolę w zespole 5) wymienia korzyści wynikające z właściwego zarządzania zespołem i określa osobiste predyspozycje do kierowania zespołem	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
8) stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)	1) opisuje ogólne zasady komunikacji interpersonalnej 2) wypowiada się w sposób zrozumiały, jasny i swobodny, logicznie argumentuje 3) interpretuje mowę ciała w komunikacji 4) wykorzystuje pytania, parafrazę w komunikacji interpersonalnej 5) przestrzega zasady asertywności w komunikacji interpersonalnej 6) udziela informacji zwrotnej 7) przestrzega zasad etykiety językowej	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
Organizacja pracy małych zespołów		
1) planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań (ep)	1) wymienia czynniki związane z procesami rozwoju grupy w kontekście pracy zespołowej 2) uzasadnia celowość planowania pracy zespołu 3) wskazuje konsekwencje niewłaściwego planowania pracy w zespole	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną
2) dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań (ew)	1) przewiduje skutki niewłaściwego doboru osób do zadań 2) identyfikuje kompetencje i umiejętności osób w zespole 3) przydziela zadania, uwzględniając poziom umiejętności i kompetencje członków zespołu	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
3) kieruje wykonaniem przydzielonych zadań (ep)	1) wskazuje cechy skutecznego menedżera i lidera grupy 2) opisuje zakres obowiązków kierownika zespołu 3) stosuje strategie kierowania zespołem wykonującym przydzielone zadania 4) zachęca członków zespołu do wykonywania zadań 5) przyjmuje odpowiedzialność za podejmowane decyzje	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
MED.03.3. Rozpoznawanie problemów opiekuńczych w opiece nad osobą chorą i niesamodzielną		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
	6) monitoruje działania zespołu zadaniowego 7) sporządza sprawozdania z realizacji działań zespołowych	
4) wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakość pracy (ep)	1) analizuje wyniki badań przeprowadzanych wśród pracowników dotyczących warunków pracy 2) wykorzystuje opinie pracowników do planowania zmian techniczno-organizacyjnych 3) proponuje zmiany w organizacji pracy mające na celu poprawę wydajności i jakości pracy 4) proponuje rozwiązania techniczne mające na celu poprawę wydajności i jakości pracy	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną

Załączniki

Tabela Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów

Tabela 7 Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
1) rozpoznaje problemy funkcjonalne oraz potrzeby biologiczne i psychospołeczne człowieka w poszczególnych fazach życia i stanach zdrowia (ek)	16	1) omawia metody, techniki i sprzęt do wykonania pomiarów wzrostu, masy ciała, tętna, ciśnienia tętniczego krwi, oddechu, temperatury ciała, obliczania wskaźnika Masy Ciała – Body Mass Index (BMI) 2) stosuje metody, techniki i sprzęt do wykonania: pomiarów antropometrycznych, pomiarów tętna, ciśnienia tętniczego, oddechu, temperatury ciała, obliczania wskaźnika Masy Ciała – Body Mass Index (BMI) 3) dokumentuje wykonanie pomiarów, także z użyciem technik komputerowych 4) wykorzystuje wyniki badań i pomiarów do ustalania problemów funkcjonalnych i potrzeb biopsychospołecznych człowieka w poszczególnych fazach życia i stanu zdrowia	x	
2) współpracuje w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielną (ek)	12	1) wymienia osoby współpracujące w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielną 2) objaśnia potrzebę współpracy w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielną 3) uzasadnia rolę rodziny w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielną 4) nawiązuje współpracę ze współpracownikami podczas rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielną 5) nawiązuje współpracę z rodziną podczas rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielną	x	

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
3) charakteryzuje skutki niesamodzielnosci w zakresie zaspokajania potrzeb życiowych, w tym: a) odżywiania b) kontroli mikcji i defekacji c) mobilności d) utrzymania higieny ciała (ek)	24	1) wyjaśnia pojęcia: niedożywienie i odwodnienie oraz wymienia skutki tych stanów dla zdrowia i życia człowieka 2) wyjaśnia pojęcia, takie jak: mikcja i defekacja oraz wymienia skutki braku kontroli nad wydalaniem 3) opisuje skutki długotrwałego unieruchomienia 4) omawia skutki zaniedbań higienicznych	x	
4) rozpoznaje możliwości osoby chorej i niesamodzielną w zakresie samoopieki (ek)	14	1) wyjaśnia istotę samoopieki oraz deficytu samoopieki 2) opisuje skale służące do oceny zdolności wykonania prostych i złożonych czynności dnia codziennego i życiowych, w tym skale: Barthel, Katza, Lawtona 3) omawia skalę Barthel i jej zastosowanie jako narzędzia do kwalifikowania osób chorych do opieki długoterminowej 4) wykorzystuje wyniki oceny funkcjonalnej w celu ustalenia możliwości osoby chorej i niesamodzielną w zakresie samoobsługi 5) zachęca osobę chorą i niesamodzielną do samoopieki, wskazując na jej zasoby biologiczne i psychiczne oraz znaczenie każdej aktywności w terapii i profilaktyce	x	
5) wyjaśnia znaczenie efektywnego komunikowania się z osobą chorą i niesamodzielną oraz jej rodziną w rozpoznawaniu potrzeb i problemów (ek)	24	1) omawia relacje międzyludzkie i ich znaczenie 2) wymienia warunki sprzyjające efektywnemu komunikowaniu się w procesie terapeutycznym 3) opisuje zasadę pierwszego kontaktu 4) określa znaczenie sygnałów werbalnych i pozawerbalnych w komunikowaniu się z osobą chorą i niesamodzielną z zespołem otępiennym lub innymi zaburzeniami narządów zmysłów wzroku, słuchu lub mowy 5) prowadzi rozmowę z osobą chorą i niesamodzielną 6) przeprowadza wywiad z rodziną osoby chorej i niesamodzielną		x

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
6) przestrzega zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy (ew)	6	1) opisuje procedury dotyczące postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy w miejscu pracy 2) wdraża procedury w razie stwierdzenia objawów występowania przemocy 3) podejmuje działania dotyczące profilaktyki przemocy		x
1) przestrzega zasad x osobistej i etyki zawodowej (ek)		1) wyjaśnia pojęcia: etyka, etyka zawodowa, wartości moralne, hierarchia wartości, reguła, norma moralna, kodeks etyczny, kultura, kultura zachowania 2) omawia zasady kultury osobistej i etyki, w tym etyki zawodowej (w zawodach medycznych) 3) rozpoznaje przypadki naruszeń praw pacjenta i praw człowieka 4) wskazuje skutki nieprzestrzegania praw pacjenta 5) rozpoznaje zachowania etyczne i nieetyczne w życiu codziennym i zawodowym 6) stosuje zasady etykiety językowej, zasady kultury osobistej i ogólnie przyjęte normy zachowania w swoim środowisku 7) przestrzega zasad netykiety w komunikacji w sieci 8) przestrzega zasad związanych z ochroną własności intelektualnej i ochroną danych osobowych 9) dba o prestiż i wizerunek zawodu 10) respektuje zasady dotyczące przestrzegania tajemnicy związanej z wykonywanym zawodem i miejscem pracy 11) przestrzega zasady zaufania i poszanowania prywatności w wykonywaniu zadań zawodowych		x
2) wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany oraz konsekwencją w realizacji zadań zawodowych (ep)		1) dokonuje analizy własnej kreatywności i otwartości na innowacyjność 2) wymienia techniki twórczego rozwiązania problemu 3) proponuje alternatywne, nowatorskie rozwiązania problemów 4) stosuje techniki twórczego myślenia podczas rozwiązywania problemu 5) opisuje źródła zmian organizacyjnych 6) działa w sytuacji zmiany warunków pracy, stanu podopiecznego, metod i technik wykonywania czynności, sprzętu, materiałów, środków stosowanych w realizacji zadań zawodowych, czynników pozazawodowych 7) wskazuje możliwości wprowadzania zmiany w realizacji zadań zawodowych 8) planuje i wykonuje działania pielęgnacyjno- opiekuńcze zgodnie z przyjętym planem i czasem		x

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
		9) dokonuje analizy i oceny podejmowanych działań w kontekście jakości świadczonych usług		
3) przewiduje skutki podejmowanych działań (ek)		1) zarządza czasem pracy oraz zarządza sobą w czasie 2) analizuje sytuacje zawodowe w kontekście przestrzegania norm i procedur 3) rozpoznaje przypadki łamania norm i procedur oraz ocenia ich konsekwencje 4) wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe wydarzeń i zachowań 5) przewiduje skutki niewłaściwych działań na stanowisku pracy 6) dokonuje samooceny i wskazuje konsekwencje wynikające z popełnianych błędów 7) informuje współpracowników o istotnych problemach, których rozwiązanie wykracza poza jego kompetencje		x
4) radzi sobie ze stresem (ew)		1) wyjaśnia pojęcia: stres, eustres, dystres 2) omawia czynniki stresogenne 3) wymienia objawy stresu oraz konsekwencje długotrwałego pozostawania pod wpływem stresu 4) omawia objawy wypalenia zawodowego 5) wskazuje przyczyny sytuacji stresowych w pracy zawodowej 6) opisuje i stosuje techniki radzenia sobie z emocjami i stresem		x
5) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ek)		1) opisuje umiejętności i kompetencje niezbędne do wykonywania zawodu 2) uzasadnia znaczenie kształcenia ustawicznego, aktualizowania wiedzy i umiejętności zawodowych 3) analizuje własne kompetencje i ustala cele oraz planuje dalszą ścieżkę rozwoju 4) dobiera formy doskonalenia zawodowego do swoich potrzeb i możliwości 5) doskonali własną wiedzę i umiejętności zawodowe 6) dzieli się wiedzą i własnym doświadczeniem z innymi 7) analizuje swoje predyspozycje w zakresie samozatrudnienia		x
6) negocjuje warunki porozumień (ep)		1) wyjaśnia pojęcia: konflikt, negocjacje, mediacje i arbitraż 2) uzasadnia potrzebę rozwiązywania konfliktów 3) wymienia metody rozwiązywania konfliktów 4) uzasadnia potrzebę utrzymywania poprawnych relacji z odbiorcami usług i współpracownikami 5) określa czynniki ułatwiające i utrudniające negocjacje 6) rozpoznaje negocjacje: miękkie, twarde i rzeczowe 7) opisuje style prowadzenia negocjacji		x

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii
7) współpracuje w zespole podczas realizacji zadań zawodowych (ew)		1) uzasadnia korzyści wynikające z pracy zespołowej oraz celowość planowania pracy zespołu 2) wymienia cechy grupy społecznej, różne formy współpracy w grupie oraz czynniki związane z procesami rozwoju grupy 3) wymienia konsekwencje niewłaściwego planowania pracy w zespole 4) wskazuje aspekty właściwego doboru ról w zespole i określa swoją rolę w zespole 5) wymienia korzyści wynikające z właściwego zarządzania zespołem i określa osobiste predyspozycje do kierowania zespołem		x
8) stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)		1) opisuje ogólne zasady komunikacji interpersonalnej 2) wypowiada się w sposób zrozumiały, jasny i swobodny, logicznie argumentuje 3) interpretuje mowę ciała w komunikacji 4) wykorzystuje pytania, parafrazę w komunikacji interpersonalnej 5) przestrzega zasady asertywności w komunikacji interpersonalnej 6) udziela informacji zwrotnej 7) przestrzega zasad etykiety językowej		x
1) planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań (ep)		1) wymienia czynniki związane z procesami rozwoju grupy w kontekście pracy zespołowej 2) uzasadnia celowość planowania pracy zespołu 3) wskazuje konsekwencje niewłaściwego planowania pracy w zespole	x	
2) dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań (ew)		1) przewiduje skutki niewłaściwego doboru osób do zadań 2) identyfikuje kompetencje i umiejętności osób w zespole 3) przydziela zadania, uwzględniając poziom umiejętności i kompetencje członków zespołu		x
3) kieruje wykonaniem przydzielonych zadań (ep)		1) wskazuje cechy skutecznego menedżera i lidera grupy 2) opisuje zakres obowiązków kierownika zespołu 3) stosuje strategie kierowania zespołem wykonującym przydzielone zadania 4) zachęca członków zespołu do wykonywania zadań 5) przyjmuje odpowiedzialność za podejmowane decyzje 6) monitoruje działania zespołu zadaniowego 7) sporządza sprawozdania z realizacji działań zespołowych	x	
4) wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakości pracy (ep)		1) analizuje wyniki badań przeprowadzanych wśród pracowników dotyczących warunków pracy 2) wykorzystuje opinie pracowników do planowania zmian techniczno-organizacyjnych 3) proponuje zmiany w organizacji pracy mające na celu poprawę wydajności i jakości pracy 4) proponuje rozwiązania techniczne mające na celu poprawę wydajności i jakości pracy	x	

Tabela Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia i nadawanie nazw tym zajęciom

Tabela 8 Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia i nadawanie nazw tym zajęciom

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Obowiązkowe zajęcia	Okres realizacji
1) rozpoznaje problemy funkcjonalne oraz potrzeby biologiczne i psychospołeczne człowieka w poszczególnych fazach życia i stanach zdrowia (ek)	16	1) omawia metody, techniki i sprzęt do wykonania pomiarów wzrostu, masy ciała, tętna, ciśnienia tętniczego krwi, oddechu, temperatury ciała, obliczania wskaźnika Masy Ciała – Body Mass Index (BMI) 2) stosuje metody, techniki i sprzęt do wykonania: pomiarów antropometrycznych, pomiarów tętna, ciśnienia tętniczego, oddechu, temperatury ciała, obliczania wskaźnika Masy Ciała – Body Mass Index (BMI) 3) dokumentuje wykonanie pomiarów, także z użyciem technik komputerowych 4) wykorzystuje wyniki badań i pomiarów do ustalania problemów funkcjonalnych i potrzeb biopsychospołecznych człowieka w poszczególnych fazach życia i stanu zdrowia	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	1 miesiąc, 2 miesiąc
2) współpracuje w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej (ek)	12	1) wymienia osoby współpracujące w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej 2) objaśnia potrzebę współpracy w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej 3) uzasadnia rolę rodziny w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej 4) nawiązuje współpracę ze współpracownikami podczas rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej 5) nawiązuje współpracę z rodziną podczas rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	1 miesiąc, 2 miesiąc
3) charakteryzuje skutki niesamodzielnosci w zakresie zaspokajania potrzeb życiowych, w tym: a) odżywiania b) kontroli mikcji i defekacji c) mobilności	24	1) wyjaśnia pojęcia: niedożywienie i odwodnienie oraz wymienia skutki tych stanów dla zdrowia i życia człowieka 2) wyjaśnia pojęcia, takie jak: mikcja i defekacja oraz wymienia skutki braku kontroli nad wydalaniem 3) opisuje skutki długotrwałego unieruchomienia 4) omawia skutki zaniedbań higienicznych	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	1 miesiąc, 2 miesiąc

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Obowiązkowe zajęcia	Okres realizacji
d) utrzymania higieny ciała (ek)				
4) rozpoznaje możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoopieki (ek)	14	1) wyjaśnia istotę samoopieki oraz deficytu samoopieki 2) opisuje skale służące do oceny zdolności wykonania prostych i złożonych czynności dnia codziennego i życiowych, w tym skale: Barthel, Katza, Lawtona 3) omawia skalę Barthel i jej zastosowanie jako narzędzia do kwalifikowania osób chorych do opieki długoterminowej 4) wykorzystuje wyniki oceny funkcjonalnej w celu ustalenia możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoobsługi 5) zachęca osobę chorą i niesamodzielną do samoopieki, wskazując na jej zasoby biologiczne i psychiczne oraz znaczenie każdej aktywności w terapii i profilaktyce	Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	1 miesiąc, 2 miesiąc
5) wyjaśnia znaczenie efektywnego komunikowania się z osobą chorą i niesamodzielną oraz jej rodziną w rozpoznawaniu potrzeb i problemów (ek)	24	1) omawia relacje międzyludzkie i ich znaczenie 2) wymienia warunki sprzyjające efektywnemu komunikowaniu się w procesie terapeutycznym 3) opisuje zasadę pierwszego kontaktu 4) określa znaczenie sygnałów werbalnych i pozawerbalnych w komunikowaniu się z osobą chorą i niesamodzielną z zespołem otępiennym lub innymi zaburzeniami narządów zmysłów wzroku, słuchu lub mowy 5) prowadzi rozmowę z osobą chorą i niesamodzielną 6) przeprowadza wywiad z rodziną osoby chorej i niesamodzielnej	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii	1 miesiąc, 2 miesiąc
6) przestrzega zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy (ew)	6	1) opisuje procedury dotyczące postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy w miejscu pracy 2) wdraża procedury w razie stwierdzenia objawów występowania przemocy 3) podejmuje działania dotyczące profilaktyki przemocy	Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii	1 miesiąc, 2 miesiąc

Tabela Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne

Tabela 9 Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
Wybrane zagadnienia psychologii i socjologii	24		5) wyjaśnia znaczenie efektywnego komunikowania się z osobą chorą i niesamodzielną oraz jej rodziną w rozpoznawaniu potrzeb i problemów (ek)	1) omawia relacje międzyludzkie i ich znaczenie 2) wymienia warunki sprzyjające efektywnemu komunikowaniu się w procesie terapeutycznym 3) opisuje zasadę pierwszego kontaktu 4) określa znaczenie sygnałów werbalnych i pozawerbalnych w komunikowaniu się z osobą chorą i niesamodzielną z zespołem otępiennym lub innymi zaburzeniami narządów zmysłów wzroku, słuchu lub mowy 5) prowadzi rozmowę z osobą chorą i niesamodzielną 6) przeprowadza wywiad z rodziną osoby chorej i niesamodzielnej
	6		6) przestrzega zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy (ew)	1) opisuje procedury dotyczące postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy w miejscu pracy 2) wdraża procedury w razie stwierdzenia objawów występowania przemocy 3) podejmuje działania dotyczące profilaktyki przemocy
Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	14	10	3) charakteryzuje skutki niesamodzielnności w zakresie zaspokajania potrzeb życiowych, w tym: a) odżywiania b) kontroli mikcji i defekacji c) mobilności d) utrzymania higieny ciała (ek)	1) wyjaśnia pojęcia: niedożywienie i odwodnienie oraz wymienia skutki tych stanów dla zdrowia i życia człowieka 2) wyjaśnia pojęcia, takie jak: mikcja i defekacja oraz wymienia skutki braku kontroli nad wydalaniem 3) opisuje skutki długotrwałego unieruchomienia 4) omawia skutki zaniedbań higienicznych

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
	4	10	4) rozpoznaje możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoopieki (ek)	1) wyjaśnia istotę samoopieki oraz deficytu samoopieki 2) opisuje skale służące do oceny zdolności wykonania prostych i złożonych czynności dnia codziennego i życiowych, w tym skale: Barthel, Katza, Lawtona 3) omawia skalę Barthel i jej zastosowanie jako narzędzia do kwalifikowania osób chorych do opieki długoterminowej 4) wykorzystuje wyniki oceny funkcjonalnej w celu ustalenia możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoobsługi 5) zachęca osobę chorą i niesamodzielną do samoopieki, wskazując na jej zasoby biologiczne i psychiczne oraz znaczenie każdej aktywności w terapii i profilaktyce
Opieka nad osobą chorą i niesamodzielną	10	6	1) rozpoznaje problemy funkcjonalne oraz potrzeby biologiczne i psychospołeczne człowieka w poszczególnych fazach życia i stanach zdrowia (ek)	1) omawia metody, techniki i sprzęt do wykonania pomiarów wzrostu, masy ciała, tętna, ciśnienia tętniczego krwi, oddechu, temperatury ciała, obliczania wskaźnika Masy Ciała – Body Mass Index (BMI) 2) stosuje metody, techniki i sprzęt do wykonania: pomiarów antropometrycznych, pomiarów tętna, ciśnienia tętniczego, oddechu, temperatury ciała, obliczania wskaźnika Masy Ciała – Body Mass Index (BMI) 3) dokumentuje wykonanie pomiarów, także z użyciem technik komputerowych 4) wykorzystuje wyniki badań i pomiarów do ustalania problemów funkcjonalnych i potrzeb biopsychospołecznych człowieka w poszczególnych fazach życia i stanu zdrowia
	6	6	2) współpracuje w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej (ek)	1) wymienia osoby współpracujące w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej 2) objaśnia potrzebę współpracy w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej 3) uzasadnia rolę rodziny w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
				4) nawiązuje współpracę ze współpracownikami podczas rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej 5) nawiązuje współpracę z rodziną podczas rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej